

що обумовлює проведення ранньої профілактики і лікування преєклампсії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Невынашивание беременности: проблемы и тактика лечения / В.К. Чайка, Т.Н.Демина, А.Г. Коломийцева и др. – Севастополь: “Вебер”, 2001. – С 109-124.
2. Антифосфолипидный синдром у женщин с привычным невынашиванием беременности / Л.А. Крысова, О.М. Лесняк,

Н.В. Путилова, Н.И. Ремизова // Клин. мед. – 1999. –1.11, №7. – С. 43-46.

3. Венцьковський Б.М., Дранник Г.М., Вороненко О.Ю. Сучасні погляди на імунологію вагітності (науковий огляд) // МРЖ, роз.4. – 1997. – №1-2. – С. 31-37.

4. Ветров В.В. Экстрагенитальные заболевания и гестоз // Акушерство и гинекология. – 2001. – №4. – С. 7-9.

5. Шифман Е.М. Презеклампсия, эклампсия, HELLP-синдром. – Петрозаводск: Интел Тек, 2002. – 432 с.

УДК 618.36+616-005+618.232

Пахаренко Л.В.

ХАРАКТЕРИСТИКА ГЕМОДИНАМІКИ В СИСТЕМІ “МАТИ–ПЛАЦЕНТА–ПЛІД” В УМОВАХ ХРОНІЧНОЇ ФЕТОПЛАЦЕНТАРНОЇ НЕДОСТАТНОСТІ І ЗАТРИМКИ РОЗВИТКУ ПЛОДА

Івано-Франківська державна медична академія

ХАРАКТЕРИСТИКА ГЕМОДИНАМІКИ В СИСТЕМІ “МАТИ–ПЛАЦЕНТА–ПЛІД” В УМОВАХ ХРОНІЧНОЇ ФЕТОПЛАЦЕНТАРНОЇ НЕДОСТАТНОСТІ І ЗАТРИМКИ РОЗВИТКУ ПЛОДА – Проведено доплерометричне обстеження судин фетоплацентарного комплексу у 140 вагітних з ХФПН і ЗРП в III триместрі вагітності. Контрольною групою були 30 жінок з фізіологічним перебігом вагітності. Виявлено, що з розвитком гіпотрофії плода відбувається зростання показників судинного опору в матковій артерії, артерії пуповини, черевному відділі аорти плода і середній мозковій артерії плода.

ХАРАКТЕРИСТИКА ГЕМОДИНАМІКИ В СИСТЕМІ “МАТЬ–ПЛАЦЕНТА–ПЛОД” В УСЛОВИЯХ ХРОНИЧЕСКОЙ ФЕТОПЛАЦЕНТАРНОЙ НЕДОСТАТОЧНОСТИ И ЗАДЕРЖКИ РАЗВИТИЯ ПЛОДА – Проведено доплерометрическое обследование сосудов фетоплацентарного комплекса у 140 беременных с ХФПН и ЗРП в III триместре беременности. Контрольной группой выступили 30 женщин с физиологическим течением беременности. Установлено, что с развитием гипотрофии плода происходит рост показателей сосудистого сопротивления в маточной артерии, артерии пуповины, брюшном отделе аорты плода и средней мозговой артерии плода.

HEMODYNAMIC CHANGES IN “MOTHER–PLACENTA–FETUS” SYSTEM IN CONDITIONS OF CHRONIC FETOPLACENTAL INSUFFICIENCY AND FETAL GROWTH RETARDATION – We carried out Doppler study of fetoplacental complex in 140 pregnant women with chronic fetoplacental insufficiency and fetal growth retardation within the III trimester of pregnancy. 30 healthy pregnant women were a control group. It was determined the increase of vessel resistance in uterine artery, cord artery, fetal aorta and middle cerebral artery of fetus according to the fetal growth retardation development.

Ключові слова: хронічна фетоплацентарна недостатність, затримка розвитку плода, доплерометрія.

Ключевые слова: хроническая фетоплацентарная недостаточность, задержка развития плода, доплерометрия.

Key words: chronic fetoplacental insufficiency, fetal growth retardation, Doppler study.

ВСТУП Сприятливий перебіг вагітності, ріст і розвиток плода перебувають в цілковитій залежності від інтенсивності матково-плацентарного кровотоку. Тому, однією з провідних ланок патогенезу хронічної фетоплацентарної недостатності (ХФПН) і затримки розвитку плода (ЗРП) є порушення матково-плацентарної і плодової гемодинаміки. Важливі акушерські ускладнення – загроза переривання вагітності, пізній гестоз та інші – супроводжуються змінами кровообігу в плаценті, що призводять до ХФПН. Плацентарна недостатність часто є причиною затримки розвитку плода, внутрішньоутробної гіпоксії і, нарешті, внутрішньоутробної загибелі плода. На сьогодні скринінговим методом виявлення ФПН є доплерометрія матково-плацентарного кровотоку, яка дозволяє виявити ранні доклінічні ознаки гіпоксії плода, визначити критерії для включення вагітних в групу високого ризику щодо розвитку перинатальної патології [1, 2, 3].

Мета дослідження: вивчити гемодинамічні зміни в фетоплацентарному комплексі (ФПК) у вагітних з ХФПН і ЗРП.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ Нами обстежено 140 жінок в III триместрі вагітності з верифікованим діагнозом ХФПН і ЗРП, з яких у 97 виявлено ЗРП I ст. (II група) і у 43 – ЗРП II-III ст. (III група). До I групи увійшли 30 вагітних з фізіологічним перебігом гестації.

Всі жінки підлягали комплексному обстеженню з використанням загальноклінічних і додаткових методів. Стан матково-плацентарного і плодового кровотоку вивчали за допомогою доплерометричного дослідження на діагностичному апараті “Aloka SSD-1700” (Японія) шляхом реєстрації кривих швидкостей кровотоку в матковій артерії (МА), пупкової артерії (ПА), черевному відділі аорти (А) і середній мозковій артерії (СМА) плода в терміні вагітності 36-40 тижнів. В кожній з вищевказаних судин визначали систолодіастолічне співвідношення (СДС), пульсаційний індекс (ПІ) та індекс резистентності (ІР). Порушення гемодинаміки в ФПК оцінювали за значеннями СДС згідно з класифікацією А.Н. Стрижакова: IA стадія – підвищення опору току крові тільки в МА; IB стадія – підвищення опору току крові тільки в ПА; II стадія – виражені порушення як в МА, так і в ПА; III стадія – критичний стан з наявністю нульових або від’ємних значень діастолічного компонента в ПА.

Статистичну обробку отриманого у ході дослідження цифрового матеріалу проводили методами варіаційної статистики з визначенням достовірності різниці отриманих результатів методом Стьюдента.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

При дослідженні показників гемодинаміки у ФПК нами встановлено, що у вагітних жінок з фізіологічним перебігом вагітності в терміні 36-40 тижнів гестації СДС в МА складає $1,70 \pm 0,09$, ІР – $0,64 \pm 0,03$, ПІ – $1,34 \pm 0,02$. З розвитком ХФПН і гіпотрофії плода відбувається зростання кривих швидкостей кровотоку в МА порівняно з нормою. Так, в II групі вагітних ІР збільшується до $0,72 \pm 0,03$ ($P < 0,05$), ПІ – до $1,41 \pm 0,02$ ($P < 0,1$), СДС – до $2,34 \pm 0,17$ ($P < 0,05$). В III групі вагітних відмічається подальше підвищення рівня ІР, ПІ та СДС ($P < 0,01$).

У вагітних з ХФПН і ЗРП порівняно з фізіологічним перебігом вагітності судинний опір в ПА зростає. Зокрема, СДС в II групі жінок збільшується в 1,2 раза ($P < 0,05$), в III групі – в 1,3 раза ($P < 0,01$) при нормі $2,23 \pm 0,11$; ІР – відповідно, в 1,1 ($P > 0,1$) і 1,2 раза ($P < 0,05$) при нормі $0,64 \pm 0,02$; ПІ – в 1,2 ($P < 0,05$) і 1,5 раза ($P < 0,01$) при нормальному значенні цього показника $0,97 \pm 0,02$. Слід відмітити, що критичний стан кровотоку з наявністю нульових або від’ємних значень діастолічного компонента в ПА спостерігався в 7 (7,20 %) випадках в II групі і в 10 (23,20 %) в III групі вагітних.

СДС черевного відділу аорти у плода здорових вагітних становить $5,01 \pm 0,12$, ІР – $0,75 \pm 0,02$, ПІ – $1,58 \pm 0,04$. Наші дослідження показали, що в ІІ групі вагітних має місце недостовірне підвищення ПІ та ІР в черевному відділі аорти плода порівняно з нормою та зростання СДС ($P < 0,05$). В ІІІ групі ми відмічали достовірне зростання показників судинного опору в даній судині ($P < 0,05$).

В терміні гестації 36-40 тижнів СДС в СМА плода при його нормотрофії становить $3,48 \pm 0,29$, ІР – $0,74 \pm 0,02$, а ПІ – $1,34 \pm 0,02$. В ІІ групі вагітних середнє значення СДС, ІР і ПІ в СМА плодів достовірно не відрізняється від норми. В ІІІ групі зареєстровано зміни кровотоку в СМА плодів, що проявляються достовірним підвищенням рівня СДС, ІР та ПІ ($P < 0,05$). Критичний стан кровотоку в СМА плода з наявністю нульових або від'ємних значень діастолічного компонента спостерігали в 5 (11,63 %) випадках у жінок ІІІ групи.

Відповідно до тяжкості гемодинамічних порушень в ФПК обстежені вагітні розподілялись наступним чином: в ІІ групі вагітних ІА стадію порушення кровотоку спостерігали у 8 (8,2 %) пацієток, ІБ – у 33 (34,1 %), ІІ – у 49 (50,5 %), ІІІ – у 7 (7,2 %). В ІІІ групі відмічали в основному значні гемодинамічні зміни в системі "мати-плацента-плід": ІІ стадію – діагностували у 3 (76,8 %) випадках, а ІІІ – у 10 (23,2 %) вагітних.

Відомо, що із збільшенням строку гестації відбувається зниження судинного опору в МА за рахунок збільшення діастолічних швидкостей кровотоку. Це пов'язано з процесом інвазії трофобласта, гестаційними змінами спіральних артерій і гормональними змінами в організмі жінки. Разом з тим, до кінця вагітності показники судинного опору в МА достовірно зростають внаслідок розвитку процесів фізіологічного старіння плаценти і змін внутрішньоорганної гемодинаміки матки перед пологамі. Зростання показників судинного опору в МА проявляється зниженням діастолічного компонента кровотоку. Це, відповідно, відображає порушення процесів формування матково-плацентарних судин, зміни спіральних артерій, глибину інвазії трофобласта, що супроводжується збільшенням резистентності спіральних артерій і зниженням кровотоку в них [4,5,6].

При І стадії порушення кровотоку в системі "мати-плацента-плід" відмічаються патологічні зміни кровотоку в МА. В плодових судинах змін кровотоку немає. Це вказує на наявність функціональних резервів плодово-плацентарного кровотоку.

Збільшення судинного опору в ПА виникає за рахунок зниження діастолічної швидкості кровотоку та підвищення судинного опору в плодовій частині плаценти. Зміна діастолічного кровотоку відображає рівень опору периферичної

частини судинного русла плаценти, тобто стан мікроциркуляції, порушення якої є провідним фактором розвитку ХФПН і ЗРП. Порушення кровотоку в ПА виявляють раніше, ніж в аорті плода, що вказує на первинність порушення кровотоку в плодовій частині плаценти. Подальше прогресування змін кровотоку в ПА, які однак не досягають критичних значень, призводить до порушення кровотоку в А і навіть в СМА плода [4,6].

Вкрай несприятливою для плода є ознака відсутності поступального руху крові в фазі діастолі або зворотний діастолічний кровотік в ПА. Це сприяє подальшим змінам кровотоку в аорті плода і порушенню мозкового кровообігу.

При ЗРП І ст. ми виявляли відсутність достовірної різниці між показниками кровообігу в басейні СМА і нормою, що можна розглядати як компенсаторно-адаптивну реакцію, спрямовану на забезпечення нормального функціонування мозку плода за рахунок централізації кровообігу.

Слід відмітити, що в 11,63 % випадків при ЗРП ІІ-ІІІ ст. ми реєстрували зниження показників СДС, ІР і ПІ в СМА плода. Даний процес, так званий "brain-sparing phenomēn", є відображенням компенсаторної реакції, яка спрямована на підтримання нормального кровообігу головного мозку в умовах зниженої плацентарної перфузії [2,6].

Перспективним видається пошук нових ефективних препаратів з вазодилаторною дією для корекції змін гемодинаміки в ФПК при ХФПН і ЗРП.

ВИСНОВОК Проведений нами аналіз свідчить, що показники централізації гемодинаміки плода достовірно знижуються тільки у випадках вираженої ФПН, при цьому ступінь змін прямо пропорційний тяжкості внутрішньоутробної гіпоксії і гіпотрофії плода.

ЛІТЕРАТУРА

1. Серов В.Н. Диагностика и терапия плацентарной недостаточности // РМЖ. – 2002. – №7. – С. 34-37.
2. Плацентарная недостаточность: диагностика и лечение: Учебное пособие/ О.Н. Аржанова, Н.Г. Кошелева, Т.Г. Ковалева и др. – С.Пб.: Нормед-Издат, 2000. – 32 с.
3. Внутриутробная задержка развития плода. Ведение беременности и родов / Г.М. Савельева, Р.И. Шалина, З.М. Керимова и др. // Акушерство и гинекология. – 1999. – №3. – С. 10-15.
4. Стрижаков А.Н., Игнатко И.В., Ковалева Л.Г. Становление и развитие внутриплацентарного кровообращения при физиологической беременности // Акушерство и гинекология. – 1996. – №2. – С. 16-21.
5. Стрижаков А.Н., Баев О.Р., Черкезова Э.И. Новые подходы к оценке плодового кровотока при физиологической беременности. Роль венозного протока и нижней полой вены // Акушерство и гинекология. – 2002. – №5. – С. 11-15.
6. Задержка развития плода/ А.Н.Стрижаков, Е.Т.Михайленко, А.Т. Бунин, М.В. Медведев. – К.: Здоровье, 1988. – 184 с.

УДК 616.833+616.74]-001:618.52-007.44-084

Мірович Є.Д.

ПРОФІЛАКТИКА ПОШКОДЖЕНЬ НЕРВОВО-М'ЯЗОВОГО АПАРАТУ ТАЗОВОГО ДНА В ПОЛОГАХ У ЖІНОК ГРУПИ РИЗИКУ РОЗВИТКУ ТАЗОВОЇ ДЕСЦЕНЦІЇ

Центральна міська клінічна лікарня №6, м. Донецьк

ПРОФІЛАКТИКА ПОШКОДЖЕНЬ НЕРВОВО-М'ЯЗОВОГО АПАРАТУ ТАЗОВОГО ДНА В ПОЛОГАХ У ЖІНОК ГРУПИ РИЗИКУ РОЗВИТКУ ТАЗОВОЇ ДЕСЦЕНЦІЇ – У жінок з проявами спадкової колагенопатії або дисплазії сполучної тканини (ДСТ) виникає необхідність застосування методів профілактики пошкодження м'язового апарату тазового дна, одним із яких є своєчасне проведення медіолатеральної епісіотомії. Метою даної роботи було вивчення функціонального стану нервово-м'язового апарату тазового дна в динаміці післяпологового періоду у жінок з проявами системної ДСТ після проведеної в пологах епісіотомії.

Обстежено 112 породіль з проявами ДСТ. Вивчався поріг чутливості рецепторів піхви до електричного струму, сила довільного скорочення м'язів промежини і сила скорочення м'язів під впливом електричного струму.

ПРОФІЛАКТИКА ПОВРЕЖДЕНИЙ НЕРВНО-М'ЯЗОВОГО АПАРАТУ ТАЗОВОГО ДНА В РОДАХ У ЖЕНЩИН ГРУППЫ РИСКА РАЗВИТИЯ ТАЗОВОЙ ДЕСЦЕНЦИИ – У женщин с проявлениями наследственной колагенопатии или дисплазии соединительной ткани (ДСТ) возникает потребность использования методов профилактики повреждения мышечного аппарата